

Spis treści

Wykaz ważniejszych skrótów	7
I. Uwagi wstępne	9
II. Zarys zagadnienia i kwestia pojęć	17
1. Nacjonalizacja i homogenizacja narodowa regionu do 1945 roku	17
1.1. Rola języka w nacjonalizmie środkowoeuropejskim ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska	17
1.2. Państwo narodowe a homogenizacja narodowa regionu	25
2. Odniemczanie i repolonizacja – kilka uwag terminologicznych	34
3. Województwo śląskie a województwo śląsko-dąbrowskie	49
3.1. Nazwa jednostki administracyjnej	49
3.2. Zmiany granic i inne przekształcenia formalnoprawne	53
3.3. Zniesienie autonomii śląskiej	58
3.4. Mieszkańcy województwa	64
III. Udział i rola poszczególnych instytucji i grup społecznych w prowadzonej polityce narodowościowej	70
1. Struktury partiokratycznego państwa. Elity władzy	70
2. Postawa ludności polskiej – rola organizacji nacjonalistycznych	79
3. Miejsce i postawy propolskich działaczy śląskich	87
4. Postawa i reakcje ludności śląskiej	98
5. Sytuacja i nastawienie Kościoła katolickiego	110
IV. Polityka antyniemiecka na Górnym Śląsku w latach 1945–1946	137
1. Przedpoczdamskie wysiedlenia ludności niemieckiej	137
1.1. Geneza, założenia i podstawy prawne	137
1.2. Metody wysiedleń	148
1.3. Realizacja wysiedleń	155
1.4. Przyczyny i zasady tworzenia obozów	160
1.5. Funkcjonowanie obozów	165
1.6. Reakcje społeczeństwa na politykę wysiedleń i obozów	177

1.7. Zakończenie wysiedleń przedpoczdamskich	183
2. Sytuacja ludności niemieckiej na Górnym Śląsku	188
2.1. Formy dyskryminacji ludności niemieckiej	188
2.2. Usuwanie ludności niemieckiej z życia społecznego	195
2.3. Próby organizowania życia niemieckiego życia społecznego	198
3. Zwalczanie używania języka niemieckiego i postaw proniemieckich	199
3.1. Wewnętrzne źródła postaw proniemieckich	199
3.2. Podziemie niemieckie	208
3.3. Rola czynników zewnętrznych	212
3.4. Koncepcje i metody zwalczania postaw proniemieckich	216
4. Polonizacja imion i nazwisk	223
4.1. Podstawy formalnoprawne	223
4.2. Wcześniejsze próby zmian imion i nazwisk w województwie śląskim	225
4.3. Przebieg polonizacji imion i nazwisk w regionie w 1946 roku	230
5. Usuwanie pozostałości kultury niemieckiej	235
5.1. Sytuacja w pierwszej połowie 1945 roku	235
5.2. Próby formalnego zlikwidowania napisów, symboli i nazewnictwa niemieckiego	238
5.3. Usuwanie napisów z życia religijnego	241
5.4. Kwestia książek niemieckich	243
V. Polityka antyniemiecka na Górnym Śląsku w latach 1947–1950	245
1. Sytuacja narodowościowa w regionie w I półroczu 1947 roku i działania władz	245
1.1. Postawy narodowe mieszkańców po wyborach do Sejmu Ustawodawczego	245
1.2. Reakcje władz	250
2. Nowe rozporządzenia i okólniki	260
3. Strukturalizacja organizacyjna działań antyniemieckich	272
4. Położenie Kościoła katolickiego	287
5. Walka z używaniem języka niemieckiego i postawami proniemieckimi	298
6. Polonizacja imion i nazwisk	319
7. Usuwanie pozostałości kultury niemieckiej	345
8. Obóz w Gliwicach	363
9. Skutki polityki antyniemieckiej	367
VI. Uwagi końcowe	387
Bibliografia	390
Zusammenfassung	400
Summary	405